

THE ROLE OF GAMES IN EDUCATIONAL ACTIVITIES

Jasmina Kurpejović

International University of Novi Pazar, Serbia, jasmina.kurpejovic@os-mpecanin.edu.me

Ibro Skenderović

International University of Novi Pazar, Serbia, ibro.skenderovic@hotmail.com

Suada Kadrić

International University of Novi Pazar, Serbia, suada.a.kadric@hotmail.com

Abstract: With the development of society, the lifestyle changed, but the game remained an integral part of children's activities. Today, the child is the center of the world, everything is subordinated to his needs and interests, while earlier childhood was seen as a passing period of life. Although games have been represented since ancient times until today, there are visible differences in children's interests, types of games and ways of playing. In the past, children spent their free time on the streets with their peers making props for some of the games on their own.

In the Middle Ages, children played with numerous toys: clay horses, armed soldiers, bows and arrows. During the Renaissance, there were a large number of craftsmen and they made various toys. They were imitations of weapons and some things that mainly housewives used, all of course in smaller sizes or shapes. When we talk about prehistoric times and the invention of toys, there is no concrete data. At that time they were usually made of wood. Wood, as a natural material, quickly rots in the ground, and therefore toys originating from the earliest days of human existence could not be preserved.

The goal of this paper is empirical overlook of children's game as a base for improvement of children's development in educational activities from the younger, primary school students' perspective. The research will be conducted among younger students who will point out the importance of children's games from their own perspective.

Keywords: game, learning, activities.

ULOGA IGRE U OBRAZOVNIM AKTIVNOSTIMA

Jasmina Kurpejović

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru, Srbija, jasmina.kurpejovic@os-mpecanin.edu.me

Ibro Skenderović

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru, Srbija, ibro.skenderovic@hotmail.com

Suada Kadrić

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru, Srbija, suada.a.kadric@hotmail.com

Rezime: S razvojem društva mijenjao se stil života, ali igra je ostala sastavni dio dječijih aktivnosti. Danas dijete predstavlja centar svijeta, sve je podređeno njegovim potrebama i interesovanjima, dok je ranije djetinjstvo posmatrano kao prolazni period života. Iako su igre bile zastupljene od najdavnijih vremena pa sve do danas, vidljive su razlike u interesovanjima djece, vrstama igara i načinima igranja. Nekada su djeca provodila slobodno vrijeme na ulicama sa svojim vršnjacima praveći samostalno rekvizite za neke od igara.

U srednjem vijeku djeca su se igrala brojnim igračkama: konjima od ilovače, naoružanim vojnicima, lukom i strijelama. U vrijeme renesanse postojao je veliki broj zanatlija i oni su pravili razne igračke. Bile su to imitacije oružja i nekih stvari koje su pretežno domaćice koristile, sve naravno u manjim veličinama ili oblicima. Kada govorimo o praistorijskom vremenu i pronalasku igračaka, nema konkretnih podataka. U to vrijeme obično su pravljene od drveta. Drvo kao prirodni materijal brzo truli u zemlji i samim tim nijesu mogle da se očuvaju igračke koje potiču iz najranijih dana čovjekovog postojanja. Cilj ovog rada jeste empirijsko sagledavanje značaja igre kao osnove za unapređenje uslova za dječiji razvoj u obrazovnim aktivnostima, iz ugla učenika mlađih razreda osnovne škole. Istraživanje će se spovesti među učenicima mlađih razreda koji će iz svog ugla ukazati na značaj igre u obrazovnim aktivnostima.

Ključne riječi: igra, učenje, aktivnosti.

1. UVOD

Igra je najautonomnija čovjekova aktivnost i najizrazitiji oblik dječije aktivnosti. Prisutna je u djetetovom životu još od njegovog rođenja. Predstavlja jednu od temeljnih djetetovih potreba i osnovnu aktivnost u kojoj provodi većinu

svoga vremena. Igra mora biti primjerena razvojnim karakteristikama djece, lako sprovodljiva, sadržajem mora biti jednostavna, spontana, zabavna, uzbudljiva, ali što je još najvažnije, korisna za djetetov razvoj.

Igrom dijete otkriva sebe, ali i svijet oko sebe. Uči o svemu, o stvarima koje ga okružuju. Dijete igrom stvara samokontrolu, što je vidljivo u igrama s pravilima, gdje dijete mora prihvatiti pravila igre kako bi se moglo igrati s drugom djecom. Takođe, uči o socijalizaciji, razvija svoju emocionalnost, empatiju i kroz igru uči rješavati konflikte nastale u njegovoj interakciji s okolinom. Zato je igra jedna od temeljnih pretpostavki za pravilan rast i razvoj dječijeg organizma.

Različitim vrstama igara dijete razvija svoju kreativnost i maštu, ali se podstiče i njegov intelektualni razvoj, budući da se kroz razne igre razvija pamćenje, sposobnost koncentracije i sposobnost pažnje. Takođe, dolazi do razvijanja i tjelesnih sposobnosti koje su neophodne za djetetov razvoj.

2. IGRA I NJEN UTICAJ NA DJEČIJI RAZVOJ

Pogrešno je misliti da se samo djeca igraju. Kako se razvija pojedinac, razvija se i njegova igra. Ona nas čini sposobnijim, društvenijim i razvijenijim u svim oblastima. Dokazano je da je igra temelj dječijeg razvoja, tjelesnih, socijalnih, intelektualnih i socio-emocionalnih sposobnosti (Mahmutović, 2013.).

Igra i učenje imaju sve ravnopravnije mjesto u rasporedu dnevnih aktivnosti (aktivnosti školskog tipa).

Igra podstiče razvoj moralnih osobina djeteta, prijateljstvo, saradnju, inicijativnost, pomaganje, izdržljivost, istrajnost, toleranciju i samodisciplinu. Za psihofizički razvoj djeteta važne su pokretne i didaktičke igre, igre mašte ili uloga, kao konstruktorske. Kako bi se ono normalno razvijalo, mora vježbati i usavršavati svoje sposobnosti. Svojom ličnom aktivnošću stiče iskustva, ulazi u različite odnose, uči komunicirati i ponašati se što mu omogućuje da kao pojedinac djeluje u društvu. Djeca predmete i pojave u okolini trebaju opipati, osjetiti, isprobati, mirisati, rastaviti i sastaviti kako bi uočili njihova svojstva, razlike ili primjenu. Takvi doživljaji podstiču djecu na razmišljanje i zaključivanje, što je osnova intelektualnog razvoja (Mahmutović, 2013).

Dječiji razvoj zavisi od kvaliteta, kvantiteta i raznovrsnosti dječijih igara. Igra nadograđuje, proširuje dječije sposobnosti važna je za razvoj tjelesnih sposobnosti. Osim što je potrebno zadovoljiti osnovnu dječiju potrebu za kretanjem, treba intenzivno razvijati govor i bogatiti rječnik.

Igra je za dijete osnovni i najvažniji oblik njegovog života i aktivnosti. U njoj se doživljavaju radost i uspjeh, ali i neugode i porazi. Dijete njome uči svladavati prepreke, ulaže napor, druži se i sarađuje s drugima, usvaja pravila i moralne norme i formira pogled na život i svijet. Uskraćivanje igre u životu djeteta može biti štetno za njegov psihofizički, emocionalni i socijalni razvoj. Razvoj djeteta nije moguć bez njegove vlastite aktivnosti. Ona je potrebna za njegov intelektualni razvoj, razvoj čula, motoričkih sposobnosti, socijalnih odnosa i emocionalne stabilnosti.

„Lična aktivnost djetetu omogućuje da osim svijeta upoznaje i sebe, svoje sposobnosti i mogućnosti, a o uticaju onih koji se djetetom bave – roditelja, odgojitelja i drugih odraslih – ovisi kakvu će sliku djetete stvoriti o sebi, koliko će biti sigurno u sebe, kritično prema sebi i drugima, zadovoljno sobom i sretno“ (Mahmutović 2013., str.118).

Igra je djetetov posao kroz koji upoznaje svijet, istražuje okolinu, daje značenje okolini, uživa se i zamišlja. Takođe, uči pravila ponašanja, različite socijalne uloge, rješavati sukobe, suočavati se s ograničenjima, upoređuje se s drugima tj. uči se biti odrastao.

„Dijete s igrama raste, a igre rastu s njim. One su jedinstven i djelotvoran način prirodnog učenja.“ (Klarin, 2017, str. 32)

3. IGRA KAO NAČIN UČENJA

Igra je prirodni oblik učenja i razvoja djeteta koja bi se trebala koristiti i koristi se u aktivnostima. Istraživanja su potvrdila da je učenje kroz igru efikasnije od klasičnog načina poučavanja, što dovodi do veće aktivnosti djece, bolje atmosfere u razredu, a sadržaji naučeni kroz igru ostaju u dugoročnom pamćenju djece. Nakon najveće upotrebe u predškolskom razdoblju, u školskom razdoblju igra se najčešće javlja u aktivnostima engleskog jezika, matematike, prirode i društva, fizičkog vaspitanja i muzičke kulture. U aktivnostima se igra može primjenjivati u svim etapama nastavnog procesa, posebno kao motivacija djece u uvodnom dijelu časa ili kod ponavljanja ili utvrđivanja gradiva. Može se koristiti u individualnom, radu u paru ili grupnom radu djece.

Rukovođeni polaznim osnovama programa predškolskog i školskog vaspitanja i obrazovanja, kao i metodičkim uputstvima za njihovu realizaciju, a i cilju prevazilaženja postojećih problema djece pri prelasku u školu, neki autori preporučuju da se suštinska svojstva igre predškolskog djeteta prenose u određene školske aktivnosti.

Pedagozi i psiholozi navode prednosti učenja kroz igru: bolja koncentracija i pažnja djece, pozitivni stavovi djece prema takvom obliku rada, veća aktivnost djece, manji umor, veća motivacija, veće zanimanje djece, učenje postaje zanimljivije, pasivni učenici postaju aktivniji, učenici s teškoćama se više uključuju i tako dolaze do izražaja njihove mogućnosti, pamćenje i učenje činjenica djelotvornije je kroz igru.

Za korišćenje igre u aktivnostima vaspitač se mora dobro pripremiti. Mora znati zašto igru uvodi u proces i koji se nastavni cilj želi njom postići. Međutim, važno je djecu upoznati o tome kako bi znali svrhu i cilj igre. Svaku igru vaspitač bi trebao prilagoditi dobu, sposobnostima, zanimanjima i potrebama djece. Trebali bi pripaziti na dinamičnost igre, vrijeme trajanja i sredstva i pomagala. Isto tako, trebaju paziti da se igra ne pretvori u takmičenje s ciljem postizanja pobjede.

„Učenje ne mora biti suprotno igri, iako njačešće jest, i to zato što se učenje u školi razvijalo kao neprirodna i stroga

prisilna djelatnost, a ne kao prirodna i time slobodna, mladom čoveku nužna aktivnost. Odatle ona stalna dilema o odnosu igre i učenja ima li smisla u sadašnjoj školi. Ali u školi u kojoj će dominirati prirodno učenje, između igre i učenja neće biti neke razlike.“ (Mahmutović, A. 2013., str. 68).

Praksa potvrđuje da je učenje uspješnije što je dijete motivisanije i aktivnije u učenju. Došen Dobud A. (2016) navodi kako je igra, kao djeci emanentna aktivnost, praćena zadovoljstvom i osjećajem zadovoljstva, ispunjena ritmom i harmonijom, što olakšava usvajanje veće količine informacija u kraćem vremenu, a uz manji zamor. Upravo je to bio razlog što se u komunikacijsko-humanističkom sastavu učenja, kao osnovni oblik nastavne djelatnosti, afirmiše didaktička igra.

Došen Dobud A. (2016) u svojoj knjizi „Jezik opisnice“ navodi kako je didaktička igra sastavan i metodički vođen proces tokom kojega se uči igrajući. Autorica navodi kako razvojna psihologija definiše igru kao unutrašnju potrebu djeteta za aktivnošću koja prati osjećaj prijatnosti i zadovoljstva. Ona ističe da mnogi autori smatraju igru važnim faktorom u stvaranju uspješnog procesa učenja u ranom razvojnom dobu. Djeca se igrajući razvijaju, istražuju, otkrivaju, uče komunicirati, kretati se i razumijevati svijet oko sebe. Igra je izvor radosti i većina djece se instinktivno želi igrati. Igra je aktivna i nije ograničena stvarnošću. Pomoću mašte, igra omogućuje djeci da imaju kontrolu nad svojim svijetom.

4. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja

Predmet ovog istraživačkog rada je dječija igra i njene mogućnosti u obrazovnim aktivnostima, koje mogu biti pretpostavka kvalitetnog dečijeg učenja i razvoja.

Cilj istraživanja

Cilj ovog rada jeste empirijsko sagledavanje značaja igre kao osnove za unapređenje uslova za dječiji razvoj u obrazovnim aktivnostima, iz ugla učenika mlađih razreda osnovne škole.

Zadaci istraživanja

Zadaci empirijskog istraživanja su:

1. Istražiti, analizirati i predstaviti dečije stavove o igri kao sredstvu podsticanja unutrašnje motivacije;
2. Utvrditi da li je dječja igra uslov pravilnog formiranja rane moralnosti;
3. Istražiti, analizirati i predstaviti igru kao značajan medij i poželjno okruženje za dečije učenje i razvoj;
4. Istražiti, analizirati i predstaviti igru kao uslov i osnovnu polugu djetetove socijalizacije;
5. Utvrditi zašto igra privlači dijete, da li ga i zašto odvlači od školskih obaveza;
6. Istražiti, analizirati i predstaviti igru kao jednu od ključnih determinanti razvoja čovjeka;
7. Istražiti, analizirati i predstaviti da li su igra i zabava u igri samo pretpostavke za ostvarivanje dobre pedagoške komunikacije, ili podrazumevaju kvalitetan način učenja i poučavanja;
8. Ispitati da su igra i učenje prirodne potrebe djeteta.

Glavna hipoteza

Pretpostavka je da stavovi učenika mlađih razreda osnovne škole jasno upućuju na izuzetan značaj igre za pravilan razvoj djeteta i da ona (igra) jeste osnovno sredstvo podsticanja, kao i unutrašnji motiv u obrazovnim aktivnostima.

Posebne hipoteze

Posebne hipoteze proizilaze iz predstavljenih istraživačkih zadataka:

1. Igra kao sredstvo podsticanja predstavlja unutrašnji motiv
2. Dječja igra je uslov pravilnog formiranja rane moralnosti
3. Igra je idealan medij i idealno okruženje za pravilan razvoj djeteta
4. Igra je uslov i osnovna poluga djetetove socijalizacije
5. Igra privlači dijete ali ga odvlači od školskih obaveza
6. Igra je jedna od ključnih determinanti razvoja čovjeka
7. Igra i zabava nijesu svrha pedagoške komunikacije, nego način učenja i poučavanja

8. Igra je prirodna potreba djeteta, kao i učenje

Metode, postupci i instrumenti istraživanja:

Istraživanje je obavljeno primenom deskriptivne metode. Primenjeni su postupci analiza sadržaja i anketiranje (Survey Research). Za potrebe ovog istraživanja je pripremljen anketni upitnik, koji je dat u prilogu ovog rada. Obrada podataka je izvršena programskim paketom SPSS 16.

Uzorak istraživanja:

U ovom istraživanju je učestvovalo ukupno 55 ispitanika, učenici I, II, III i IV razreda Osnovne škole „Mustafa Pećanin“ u Rožajama. Od ukupno njih 55, dječaka je bilo 17 ili 30.94% i djevojčica 38 ili 69.06%

Od ukupno 55 ispitanika, učenika I, II, III i IV razreda osnovne škole - I razred je bilo 11 ili 20.02%, učenika II razreda 31 ili 56.42%, učenika III razreda 4 ili 7.28% i učenika IV razreda 9 ili 16.28%.

5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Tabela 1. Broj ispitanika prema polu

	Dječaci	%	Djevojčice	%	Ukupno	%
Ukupno	17	30,94	38	69,06	55	100

Grafikon 1. Broj ispitanika prema polu

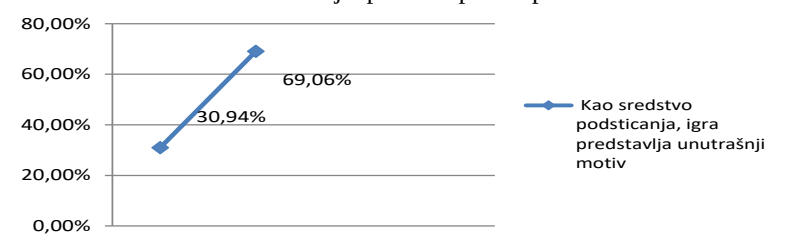

Tabela 2. Broj ispitanika prema uzrastu

Razred	I razred	%	II razred	%	III razred	%	IV razred	%	Ukupno	%
	11	20,02	31	56,42	4	7,28	9	16,28	55	100

Grafikon 2. Broj ispitanika prema uzrastu

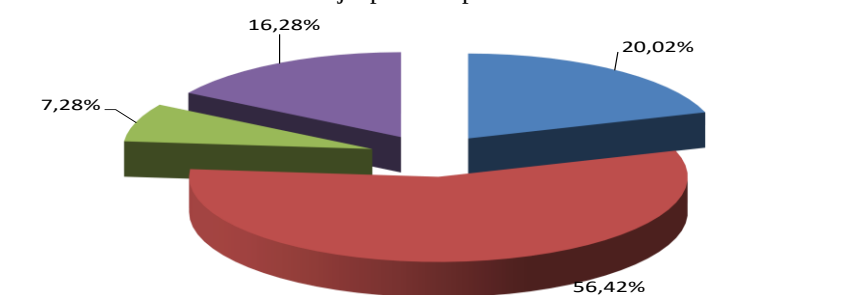
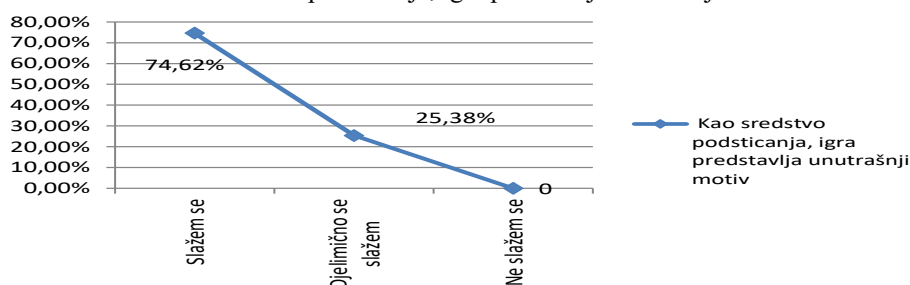

Tabela 3. Kao sredstvo podsticanja, igra predstavlja unutrašnji motiv u obrazovnim aktivnostima

	Slazem se	%	Djelimično se slažem	%	Ne slažem se	%	Ukupno	%
Kao sredstvo podsticanja, igra predstavlja unutrašnji motiv u obrazovnim aktivnostima	41	74.62	14	25.38	0	0	55	100

Grafikon 3. Kao sredstvo podsticanja, igra predstavlja unutrašnji motiv

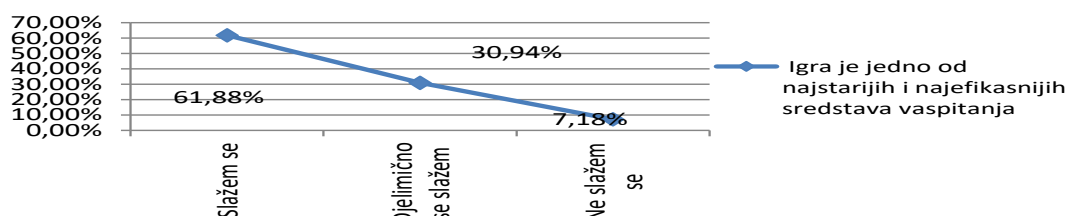

Sa tvrdnjom Kao sredstvo podsticanja, igra predstavlja unutrašnji motiv složio se najveći broj ispitanika i to njih 41 ili 74.62%. Samo njih 14 ili 25.38% se izjasnilo da se djelimično slaže, dok se ni jedan ispitanik nije izjasnio odgovorom “Ne slažem se”. Sve to ukazuje na zaključak da su ispitanici potpuno sigurni da igra kao sredstvo podsticanja predstavlja unutrašnji motiv. I ovim je prva podhipoteza potvrđena.

Tabela 4. Igra je jedno od najstarijih i najefikasnijih sredstava vaspitanja

	Slažem se	%	Djelimično se slažem	%	Ne slažem se	%	Ukupno	%
Igra je jedno od najstarijih i najefikasnijih sredstava vaspitanja	34	61.88	17	30.94	4	7.18	55	100

Grafikon 4. Igra je jedno od najstarijih i najefikasnijih sredstava vaspitanja

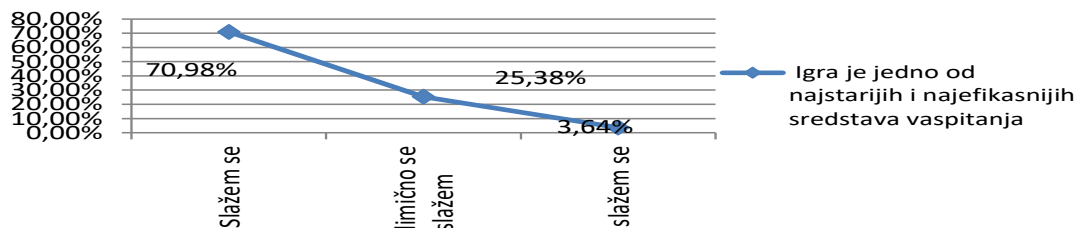

Na pitanje Da li je igra jedno od najstarijih i najefikasnijih sredstava vaspitanja, 34 učenika ili 61.88% se izjasnilo da se slaže sa tvrdnjom, dok se 17 njih ili 30.94% njih izjasnilo da se djelimično slaže, a samo 4 ispitanika ili 7.18 % učenika se izjasnilo kako se ne slaže. Većina učenika se izjasnilo da se slaže sa tvrdnjom da je igra jedno od najstarijih i najefikasnijih sredstava vaspitanja. Potvrđena je i druga hipoteza.

Tabela 5. Dječja igra uslov pravilnog formiranja rane moralnosti

Dječja igra uslov pravilnog formiranja rane moralnosti	Slažem se	%	Djelimično se slažem	%	Ne slažem se	%	Ukupno	%
	39	70.98	14	25.38	2	3.64	55	100

Grafikon 5. Dječja igra uslov pravilnog formiranja rane moralnosti

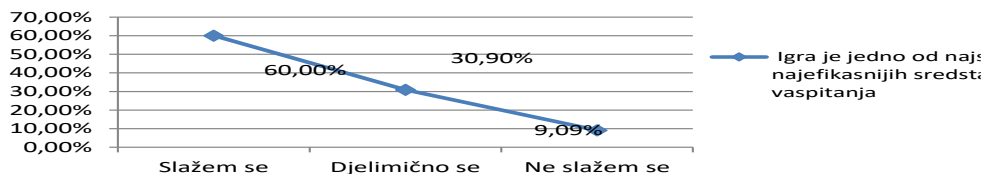

Na ponuđenu tvrdnju da je dječja igra uslov pravilnog formiranja rane moralnosti 39 ili 70.98% učenika se izjasnilo da se slaže sa tvrdnjom, dok se 14 ili 25.38% učenika izjasnilo da se djelimično slaže, a samo 2 ili 3.64% učenika se izjasnilo da se ne slaže sa pomenutom tvrdnjom. Ova hipoteza je potvrđena.

Tabela 6. Igra je idealan medij i idealno okruženje

Igra je idealan medij i idealno okruženje	Slažem se	%	Djelimično se slažem	%	Ne slažem se	%	Ukupno	%
	33	60.00	17	30.90	5	9.09	55	100

Grafikon 6. Igra je idealan medij i idealno okruženje

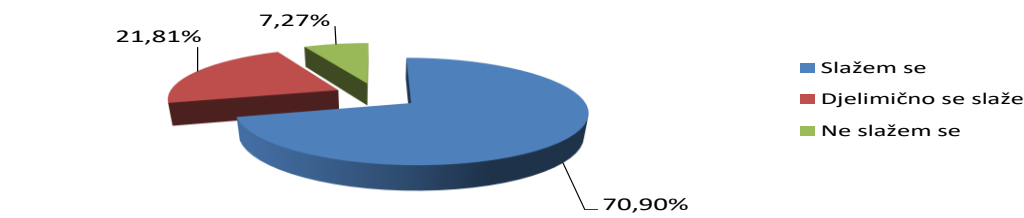

Na ponuđenu tvrdnju da je igra idealan medij i idealno okruženje za razvoj djeteta, 33 ili 60.00% učenika se izjasnilo da se slaže sa tvrdnjom, dok se njih 17 ili 30.90% izjasnilo da se djelimično slaže. Rezultati nas upućuju na zaključak da je igra idealan medij i idealno okruženje za pravilan razvoj djeteta. I ova je hipoteza potvrđena.

Tabela 7. Igra je uslov i osnovna poluga djetetove socijalizacije

Igra je uslov i osnovna poluga djetetove socijalizacije	Slažem se	%	Djelimično se slažem	%	Ne slažem se	%	Ukupno	%
	39	70.90	12	21.81	4	7.27	55	100

Grafikon 7. Igra je uslov i osnovna poluga djetetove socijalizacije

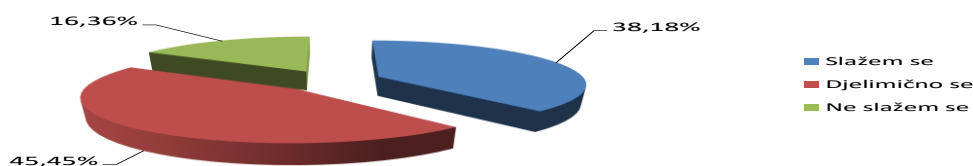

Na pitanje da li je igra uslov i osnovna poluga djetetove socijalizacije 39 ili 70.90 % ispitanika (učenika I, II, III i IV razreda) se izjasnilo da se slaže, 12 ili 21.8 % se izjasnilo da se djelimično slaže i 4 ili 7.27 % ispitanika se izjasnilo da se ne slaže, što upućuje na zaključak da je igra osnov djelimično djetetove socijalizacije. Ova podhipoteza je djelimično potvrđena.

Tabela 8. Igra privlači dijete ali ga odvlači od školskih obaveza

Igra privlači dijete ali ga odvlači od školskih obaveza	Slažem se	%	Djelimično se slažem	%	Ne slažem se	%	Ukupno	%
	21	38.18	25	45.45	9	16.36	55	100

Grafikon 8. Igra privlači dijete ali ga odvlači od školskih obaveza

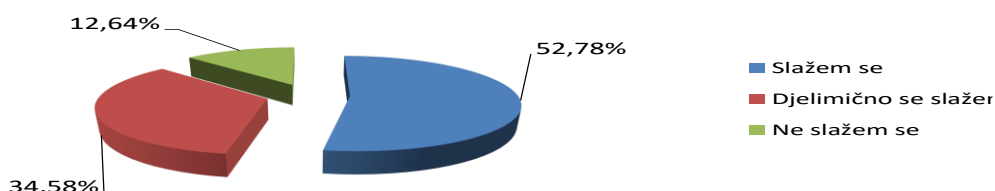

Na tvrdnju da igra privlači dijete ali ga i odvlači od školskih obaveza samo 21 ili 38.18% ispitanika (učenika) se izjasnilo da se slaže sa tom tvrdnjom, dok se većina (25 ili 45.45% i 9 ili 16.36%) izjasnilo da se djelimično složilo ili da se nije složilo sa tvrdnjom da dijete igra odvlači od školskih obaveza. Podhipoteza je djelimično potvrđena.

Tabela 9. Igra je jedna od ključnih determinanti razvoja čovjeka

Igra je jedna od ključnih determinanti razvoja čovjeka	Slažem se	%	Djelimično se slažem	%	Ne slažem se	%	Ukupno	%
	29	52.78	19	34.58	7	12.64	55	100

Grafikon 9. Igra je jedna od ključnih determinanti razvoja čovjeka

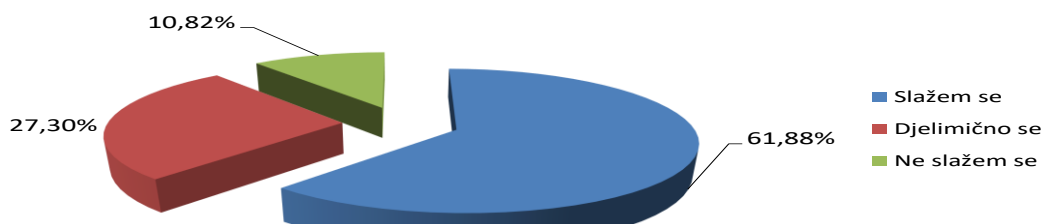

Na tvrdnju da je igra jedna od ključnih determinanti razvoja čovjeka 29 ili 52.78% ispitanika se izjasnilo da se slaže sa tom tvrdnjom, dok se 19 ili 34.58% učenika izjasnilo da se djelimično složilo. Shodno tome se može reći da je podhipoteza Igra je jedna od ključnih determinanti razvoja čovjeka djelimično potvrđena.

Tabela 10. Igra nije vezana samo za čovjekovo djetinjstvo

Igra nije vezana samo za čovjekovo djetinjstvo	Slažem se	%	Djelimično se slažem	%	Ne slažem se	%	Ukupno	%
	34	61.88	15	27.3	6	10.82	55	100

Grafikon 10. Igra nije vezana samo za čovjekovo djetinjstvo

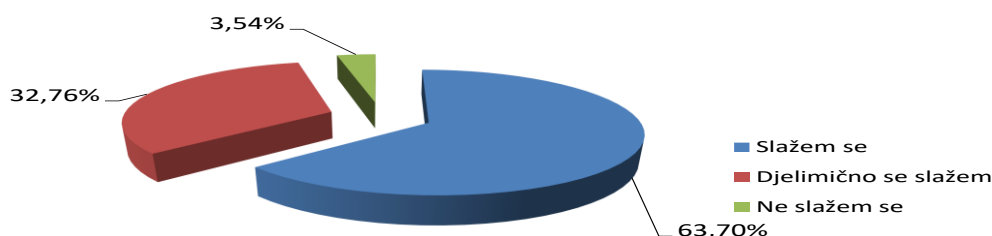

Na tvrdnju da igra nije vezana samo za čovjekovo djetinjstvo 34 ili 61.88% učenika (ispitanika) se izjasnilo da se slaže sa tom tvrdnjom, dok se 15 ili 27.30% učenika izjasnilo da se djelimično složilo. Na osnovu sprovedenog istraživanja može sa tvrditi da igra nije vezana samo za čovjekovo djetinjstvo, ova podhipoteza je djelimično potvrđena.

Tabela 11. Igra i zabava nijesu svrha pedagoške komunikacije, nego način učenja i poučavanja

Igra i zabava nijesu svrha pedagoške komunikacije, nego način učenja i poučavanja	Slažem se	%	Djelimično se slažem	%	Ne slažem se	%	Ukupno	%
	35	63.7	18	32.76	2	3.54	55	100

Grafikon 11. Igra i zabava nijesu svrha pedagoške komunikacije, nego način učenja i poučavanja

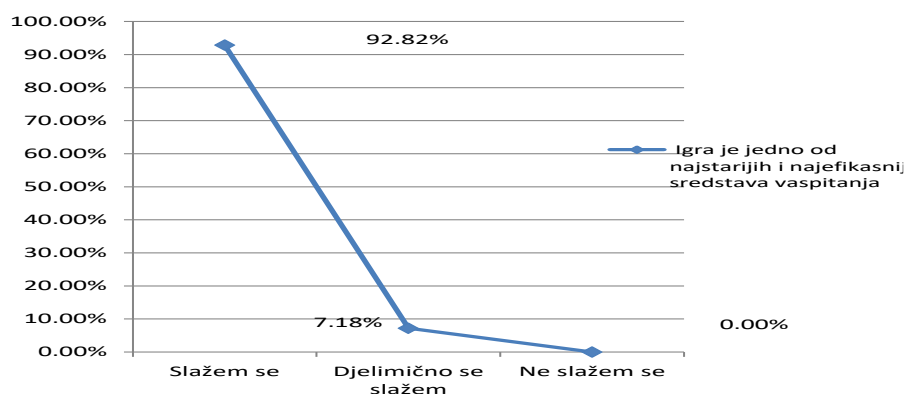

Na tvrdnju da igra i zabava nijesu svrha pedagoške komunikacije, nego način učenja i poučavanja izjasnilo se sa "Slažem se" 35 ili 63.70% ispitanika, dok se 18 ili 32.76% učenika izjasnilo da se djelimično složilo. Na osnovu sprovedenog istraživanja može sa tvrditi da su igra i zabava način učenja i poučavanja. Ova podhipoteza je potvrđena.

Tabela 12. Igra je prirodna potreba djeteta, kao i učenje

Igra je prirodna potreba djeteta, kao i učenje	Slažem se	%	Djelimično se slažem	%	Ne slažem se	%	Ukupno	%
	51	92.82	4	7.18	0	0	55	100

Grafikon 12. Igra je prirodna potreba djeteta, kao i učenje

Na pitanje da li je igra prirodna potreba djeteta, kao i učenje, 51 ili 92.82% ispitanika (učenika I, II, III i IV razreda) se izjasnilo da se slaže, a samo 4 ili 7.18% se izjasnilo da se djelimično slaže, što upućuje na zaključak je igra je prirodna potreba djeteta, kao i učenje. Potvrđena u potpunosti podhipoteza.

6. DISKUSIJA

Ovim istraživanjem je otvorena diskusija na temu značaja igre u aktivnostima upoznavanja okoline, i same uloge učitelja da kroz obrazovne aktivnosti podstiče djecu na istraživanje. Zadatak učitelja je da kod djece obezbijedi što više sredstava, da tim putem podstiče djecu da promatraju, razmišljaju i zaključuju. Isto tako učitelj se treba rukovoditi znanjem da je igra osnovni metod učenja djeteta. Suština koncepcije učenja u ranom dobu sadržana je u usvajanju znanja i shvatanja o uzajmnoj uslovljenosti živog svijeta i njegovog okruženja.

Kako će djeca u budućnosti primjenjivati ono što su naučila u vrtiću zavisi od mnogo faktora, a prije svega od spremnosti učitelja da to djeci približi i predstavi na način na koji oni razumiju i koji je njima smislen. Ti načini se ostvaruju kroz primjenu novih Osnova programa, a kroz projektno učenje kroz igru. Kroz ovo istraživanje došli smo do zaključaka da je igra osnovni motiv obrazovanja svakog djeteta, da je igra i osnovni motiv učenja u obrazovnim aktivnostima. Djeca od ranog uzrasta najbolje uče i poznaju svoju okolinu kroz samu interakciju sa njom. Kroz igru djeca stiču znanja o svojoj okolini, oni svakako bolje upoznaju sebe, svoje sposobnosti i vještine, i na taj način podstiču i dalje razvijanje svojih mogućnosti. Igrom se dijete priprema za budućnost te je ona zbog toga neophodna za njegov dalji razvoj.

Ovim istraživanjem smo došli do saznanja da igra predstavlja unutrašnji motiv, a sve to ukazuje na zaključak da su ispitanici potpuno sigurni da igra kao sredstvo podsticanja predstavlja unutrašnji motiv, čime je potvrđena prva posebna hipoteza. Većina učenika se izjasnilo da se slaže sa tvrdnjom da je igra jedno od najstarijih i najefikasnijih sredstava vaspitanja. Da je dječja igra uslov pravilnog formiranja rane moralnosti složilo se većina ispitanika i time

je i druga posebna hipoteza potvrđena. Rezultati nas upućuju na zaključak da je igra idealan medij i idealno okruženje za pravilan razvoj djeteta, čime je potvrđena treća posebna hipoteza. Sledeća posebna hipoteza, da je igra uslov i osnovna poluga djetetove socijalizacije, je djelimično potvrđena. Rezultati istraživanja upućuju na konstataciju da igra nije vezana samo za čovjekovo djetinjstvo. Na osnovu sprovedenog istraživanja može se tvrditi da su igra i zabava način učenja i poučavanja, čime je potvrđena sedma posebna hipoteza. Takođe je potvrđena i hipoteza da je igra prirodna potreba djeteta, kao i učenje. Iz navedenih konstatacija upućuju na zaključak da je naša osnovna hipoteza, koja glasi *Igra je veoma važna za pravilan razvoj djeteta i osnovno sredstvo podsticanja, kao i unutrašnji motiv u obrazovnim aktivnostima*, u potpunosti potvrđena.

7. ZAKLJUČAK

Igra je jednostavna i dobrovoljna aktivnost svakog djeteta, ali i najvažniji put razvoja ličnosti. Ima važnu ulogu od samoga početka djetetova života. Igrom dijete upoznaje svoju okolinu, uči o sebi, o drugima i o svijetu uopšte. Igra je najprirodniji i najlakši oblik učenja jer je dijete u igri motivisano i angažovano. Njome razvija osjećaj sigurnosti, samokontrole, samostalnosti, razvija vještine i jača samopouzdanje. Važno je da dijete istražuje i otkriva, da dodirne, rastavi, isproba, pomiriše jer svojim iskustvom i zaključivanjem se intelektualno razvija. Tokom igre dijete testira i iskušava svoje sposobnosti, a ponavljanjem ih usavršava i uči nove.

Kroz igru dijete jača svoje motoričke sposobnosti, razvija svoje kognitivne, socijalne i emocionalne vještine te stvara pravilne temelje u odnosu i komunikaciji s drugima. Prije svega djetetu igra predstavlja zabavu i užitak koji nikako ne bismo smjeli pokvariti.

Veliku ulogu u životu djeteta imaju roditelji i učitelj/vaspitač. Vaspitač kao kompetentna osoba mora odabrati i prilagoditi igru djetetovu uzrastu, ali i njegovim mogućnostima. Svako dijete je drugačije i zanimaju ga različite stvari, isto tako drugačije se razvija od ostalih pa bi prema tome trebalo izabrati igre u kojima bi svako dijete moglo učestvovati i u kojima bi došle do izražaja njegove mogućnosti i sposobnosti.

Budući da je igra važan dio djetetovog života, na odraslima je da osiguraju mjesto, vrijeme i materijale za igru, a po potrebi mogu biti i saigrači. Odrasli su ti koji djetetu trebaju osigurati dovoljno igre i podsticati ga u igri. Tako će dijete moći izrasti i razviti se u motorički sposobnu, socio- emocionalnu i društvenu osobu. Važna je igra u aktivnostima kojom učenici nesvjesno uče nastavne sadržaje i na taj ih način lakše pamte.

Cilj ovog rada jeste empirijsko sagledavanje značaja igre kao osnove za unapređenje uslova za dječiji razvoj u obrazovnim aktivnostima, iz ugla učenika mlađih razreda osnovne škole.

Važnu ulogu u djetetovom razvoju imaju odrasli koji trebaju podsticati dječiju igru, osigurati adekvatan prostor, vrijeme i materijale potrebne za igru.

Uloga učitelja je takođe jako važna jer podstiče razvoj djetetovih vještina i sposobnosti, podstiče ga na komunikaciju i saradnju s vršnjacima te ga uključuje u aktivnosti u grupi.

Igrom se dijete priprema za budućnost te je ona zbog toga neophodna za njegov dalji razvoj. Stoga se preporučuje što više igre u aktivnostima.

LITERATURA

- Bašić, J., Koller-Trbović, N., & Žizak, A. (1993). *Integralna metoda u radu s predškolskom djecom i njihovim roditeljima*. Zagreb: Alinea.
- Brajsa-Žganec, A. (2003). *Dijete i obitelj: emocionalni i socijalni razvoj*. Jastrebarsko: Naklada Slap
- Došen Dobud A. (2016). Dijete – istraživač i stvaralac - Igra, istraživanje i stvaranje djece rane i predškolske dobi.
- Graorac, I. (2010). Metodika predškolskog vaspitanja (prilozi postmodernoj metodici), Leposavić, Učiteljski fakultet
- Grupa autora (2019). Korak po korak 1, Korak po korak 2, Korak po korak 3, Korak po korak 4, vaspitanje djece sa 3 do 7 godina.
- Igra i igračke ; Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, "Svjetlost", Sarajevo
- Janković, A., Cvjetanović, Đ., & Ivanović, J. (2022). Mišljenja i stavovi učitelja različite etičke pripadnosti o sadržajima nastave prirode i društva. *Croatian Journal of Edukation*. Vol. 24 No. 4 doi.org/10.15516/cej.v24i4.4558
- Janković, A., Solaković, I., & Davidović, A. (2020). Mišljenja i stavovi vaspitača u odnosu na nove osnove programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja. *Kreativni projekt predškolskog deteta (Metodički priručnik)*, 93-124
- Kamenov, E. (1997). *METODIKA- Metodička uputstva za Model B Osnova programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja djece od tri do sedam godina IDEO*; Odsek za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, republička zajednica viših škola za obrazovanje vaspitača, Novi Sad.
- Kamenov, E. (1997). *Interkulturalno vaspitanje kroz igru*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd
- Kamenov, E. (1999). *Predškolska pedagogija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

- Klarin, M. (2018). *Psihologija dječje igre*. Zadar: Sveučilište u Zadru.
- Kurpejović, J., Muratović, A., & Skenderović, I. (2023). Uloga i osobine učitelja u nastavi, KNOWLEDGE – International Journal Vol. 56 No. 2 Knowledge- Capitol of the Future, Skopje, ISSN 2545-4439, ISSN 1857-923X, 175 -179
- Mahmutović, A. (2013). Značaj igre u socijalizaciji djece predškolskog uzrasta.
- Mužić, V. (2004). *Uvod u metodologiju istraživanja i obrazovanja*. Zagreb: Educa.
- Nešić, B., & Radomirović, V. (2000). *Osnove razvojne psihologije*. Jagodina: Učiteljski fakultet u Jagodini.
- Pehar, L. (2000). Radni material iz predškolske pedagogije, Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva .
- Shapiro, E. L. (1997). *Kako razviti emocionalnu inteligenciju djeteta*. Zagreb: Mozaik knjiga.
- Slatina, M. (2006). Od individue do ličnosti-uvodjenje u teoriju konfluentnog obrazovanja, "Dom štampe", Zenica
- Spasojević, P. (2003). *Igra i rano učenje*, programi ranog učenja usmjereni na dijete; Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Sarajevo.
- Starc, B. et al. (2004). Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi.
- Stevanović, M. (2003). *Predškolska pedagogija*. Rijeka: Andromeda.
- Šagud, M. (2002). *Odgajatelj u dječjoj igri*. Zagreb: Školske novine.
- Suzić, N. (1998). *Kako motivisati učenike*. Srpsko Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva RS.
- Suzić, N. (2005). *Riznica igara za učenje slova i brojki*. Banjaluka: TT: Centar.
- Suzić, N. (2007). *Primijenjena pedagoška metodologija*. Banjaluka: XBS.
- Švonja, J. (2020). Intelektualni kapital kao ključni faktor inovacija u obrazovanju, XXVI Skup Trendovi razvoja: Inovacije u modernom obrazovanju. Univerzitet Novi Sad, Republika Srbija.
- Turjačanin, V., & Čekrljija, Đ. (2006). *Osnovne statističke metode i tehnike u SPSS- u*. Banja Luka: Centar za kulturni i socijalni popravak.
- Vasta, R., (Haith, M.) & Miller, S. (1998). *Dječja psihologija*. Jastrebarsko: NakladaSlap.
- Vasta, R., (Haith, M.) & Miller, S. (1998). *Dječja psihologija*. Jastrebarsko: NakladaSlap.
- Winnicott W.,D. (2004). *Igra i stvarnost*. Zagreb: Prosvjeta.
- Winnicott W.,D. (2004). *Igra i stvarnost*. Zagreb: Prosvjeta.
- Zagorac, I. (2006). Igra kao cjeloživotna aktivnost. *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 13 (1), 69-80. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- <http://www.formavs.com/index.php?option=com_content&view=article&id=47:znacaj-igre&catid=34:zanimljivosti>
- www.fasper.bg.ac.rs/nastavnici/.../V.../V%20predavanje%202.ppt
- <http://pspasojevic.blogspot.com/2010/11/blog-post_16.html>
- <<http://www.scribd.com/doc/82170347/220/Oblici-igre>>